

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 23. У Сомбору 15. Децембра 1866. Год. VIII.

Школски Лист излази месечно дваред: сваког 15. и последнѣг, а Пријатељ србске младежи излази као додатак школскога Листа едаред на месец.
Цена е за оба Листа 4 ф. а за сам додатак 1 ф. 20 нов. на год.

Да ли свако васпитание води човека к истинитому савршенству т. е. к истини, добру и срећи?

(Из „Духовне Бесѣде, 1861.“ посрбљо Богдан Кузмановић, парох Кларински.)

ИЗ СВѢТЪ ВЪ МІРЪ ПРИДОХЪ, ДА БСАКЪ ВЪРЪАИ ВЪ МА БО
ТМЪ НЕ ПРЕДЪЕТЪ (Јован. гл. 12. ст. 46.).

(Продужено.)

Ако е светлост Вере Христове тако необходима по правилно образование нашега ума: то тим пре ние можно усавршавати нашу правност без животворне светлости Вере и без суделаниа божанствене благодати, која делуе кроз Веру. Искуство свию времена сведочи, да е людска правност без животворне светлости Вере Христове нечиста, непостояна, безкорисна, лажна, с отог што се оснива на самољубљу, што се управља по обичаима и околностима, што се руководи корисносним разлосима, и што е свагда проникнута гордошћу и таштим величанѣм. И вѣруйте, да се те правне болести и недостатци людски, кое од некога времена књижевност е особитом вољом открива, не ће излечити, нити исправити, ни явношћу, ни образованием, доклегод ће се люди при свом нравном делованю управљати само по шаптаню своєга ума и савести своє, и докле год ће достизати правнога савршенства циглим природ-

ним силама. Не намеравамо понижавати труда людске добродетели: признаемо у човеку природно чувство добра; веруемо да човек има нравних тежња и правности по природи (Рим. гл. 2. ст. 14.): по у исто време тврдимо, да као што човек, у природном стану будући, поня истину само од чести, исто тако и добро сваћа само од чести. Истина, сваки човек, по тайном захтеваню свое природе; необходимо тежи на добро, и иште га и тражи васцели векъ, као едино благо, коєга му в жельна природа: но, при обштој тежњи на добро, свак, руководећи се своим умом и савешћу својом, сваћа добро по своему. Едан га сматра кроз чаровно стакло користољубља, други га види у обманливом блеску земне славе; едан се нада да ће га наћи у многостраном знању, други опет у непостояном, као морски вали, гласу и мнѣнию народа; едан тежи на добро путем одрицања чувствености, други — сасвим се предајући чувственом животу. На тај начин, место тежњѣ на едно добро, появлюю се различне желѣ засебничког задовољства и засебничке користи, различне врсте зла и вреда; ер што в користо и приятно по еднога, лако може бити и бива зло и штетно по друге. Шта в дакле? Зар в желя нравнога савршенства обмана самољубљивога срца и гордога ума? Не, желя нравнога савршенства нив обмана, ер она лежи дубоко у души и срцу свию люди, само валя ићи к савршенству правим путем, не свраћајући с нѣга. Тай прави пут, тай цигли и едини пут, показао нам в божанствени Спаситель наш. Спаситель в открио човечанству пут безграничнога нравнога усавршавања, кад в казао: *Будите совершени, какоже Отецъ вашъ нескныи совершениъ есть* (Мат. гл. 5. ст. 48.), и у својој науци и у своему животу представио в најсавршеніи образац свию добродетели, за сва звания и стания, за све случаи и околности людскога живота. Допустићемо, да и посредством умних своих сила човек може измишляти висока правила правности; но може ли их он остваравати едино своим силама, без помоћи одозгор? Ко, поле пазлив будући, не зна, да су нравне наше силе яко ослабљѣне? Ко нив искусно, да се противу сваке добре намере, кою имамо, противу сваке жртве, на кою се решавамо, силно противи ветхій человекъ (Рим. гл. 6. ст. 6.), коє се противлѣнѣ у св. Писму назива *закономъ грѣховнымъ* (Римль. гл. 7. ст. 23.)? Противу те силе зла, коя живи у нашему срцу, слаба су найискрения решеня, сва усиляваня човечия, без помоћи и средства са стране. Човек осећа

бремене греховних наклоности, стењ под њим, и нема силе и снаге да се ослободи испод њѣга; страда у оковима страсти, — и любви клете окове; мучи се да разбие кип порока, — а ипак кланя му се. Тако е, — тако е трудна по човека борба с грехом, што у њѣму живи, — и добро што хоће не чини, но зло што неће оно чини (Римљ. гл. 7. ст. 19.); и само благодет божия, коя дела кроз живу веру у Спасителя нашега, лечи и укрепљава немоћну природу човека, одушевљава га ревношћу и наоружава храброшћу при вршењу добродетели. Одушевљени божаственом благодети хришћанин говори: *Всѣмъ могахъ и укрепляющимъ мѣ Исусѣмъ Христѣмъ* (Фил. гл. 4. ст. 13.), и узлази од добродетели к добродетели, од силе к сили, од савршенства к савршенству.

Е ли, на последку, нужно говорити о тому, шта вреди Вера Христова при устројавању благостаня царства или држава земаљскихъ? Но ако е истина, да е добра правност највернии залог народне среће: то е онда истина и то, да се добро и срећа држава и царства могу ваљано само градити при руковођењу и помагану Вере Христове. Ако нис сумњ, да Господне естъ царствіе, и той *владаетъ языки* (Псал. 21. ст. 29.): то онда не треба сумњати се ни о тѣме, да се у сили благослова Цар: свию царева налази главни темель снаги и срећи царства земаљскихъ. И сад, е ли тебе обелѣданъивати лажна начела онихъ незванихъ строителя народне среће, кои, под видомъ распростирания права разума и слободе, хоће да устројаваю народну срећу безъ религије и правности? Неумитна сведочанства исторіе доказую, да такви строители народнога благостаня своимъ преображљивимъ тежњима умею само обарати. а не зидати обшту и посебну срећу. И колико се пролило крви, колико е пало невиннихъ жртава, колико се извршило превара, обмана, и колико е пропало правности, под видомъ разума и слободе, у име лажне просвете, социализма и измишљене хуманости! Нека мудрост людска доказуе, да се народна срећа диже богатствомъ, развиткомъ индустрије или обртности, искуствима, и т. д.: ми за цело можемо казати, да е прави и најячи извор народнога добра и блага, у светлости божанствене истине; — *Правда възвышаетъ языки*: умалаютъ же племена грѣси (Прич. гл. 14. ст. 34), *Правда възвышаетъ языкъ*, — само онда напредуе добро обште и срећа побдинихъ особа, кад државу саставляю люди с добримъ и благороднимъ тежњима, кои су готови тврдо стајати за добро и справед-

львост, одупирати се неправди и злу, — и кад служе држави не из користи себичне, но из любви к њойзи, т. е. кад су просвећени истином вере, и одевени сјлом любви хришћанске. По чему? По томе, што само хришћанин, тврдо убеђен будући. да сам Бог раздае службе и судбе људима, извршује своју службу у општини и држави, као Богом дани задатак, с вољом и ревношћу; само је хришћанин свагда трудолюбив: с тог, што му је труд живот; само је хришћанин некористољубив, с тог што, по одношењу к осталима, сматра себе као брата милиона браће, и срећу општу као своју. Проникнути хришћанском любовљу, пламеном, по речи премудрога, као огань, а крепком, као смрт (П. П. гл. 8. ст. 6.), хришћанин, лако и брзо лети на свако дело службе ближњему, спокійно и без роптаня сноси све трудности и невољ на попришту своје службе, и каквих жртава не бива готов, у време нужде, приносити на жртвеник отачества! И колико би се светлости и радости изливало у народ, кад би се ми у свима својима намерама и пословима руководили по упућивању любви хришћанске! Правда възвышаѣтъ языкъ, — само добродетельни грађани саставляю истиниту подпору држави: само побожни и боголюбиви владоци саставляю славу царства и државе; — и само кад су такви владоци и такви грађани, неправда се и порок понижаваю и презиру, а истина и добродетель славе се и уважаваю се, — само тада благосия Господ люде свое миром (Псал. 28. ст. 11.).

Нека дакле света вера Христова својом небеском светлошћу осветлюе умове, оживлюе срца, управља савешћу, делима, животом, свию верних синова и кћери Рода и Отачества нашег! Нека се у нас врши велико дело васпитаня и образования по спасоносним начелима православне Вере Христове, и нека се таквим образованием и воспитанием приправляю верни, послушни синови и послушне кћери цркви, ревностне слуге отачеству, добросовестни, ваљани и добродетельни по духу Христову люди!

Методични поступак

при предавању букварске приповедке.

„Родитељ твоје слушај.“

У приповедци под горњим насловом у буквару, главна је мисао та, да ваља своје старије слушати. Методични поступак при предавању у нар. школи овај је:

а) Учитель приповеди деци целу приповедку са најпростим речма од прилике овако: Два брата Мирко и Радоица дођу к матери, а Мирко јој рекне: „Слатка мајко; пусти ме да идем с Радоицом у воће да се играмо!“ — „Па идите моя децо — рекне мати — ал' немојте ести шљива, ер су зелене, па се можете лако поболети!“ — „Нећемо мати“ — рекну деца и оду радостно. Кад дођу у воћњак, Радоица не послуша матер, него стане ести зелене шљиве: А Мирко нехтеде ести. — Кад су пошли кући, рећи ће Радоица Мирку: „Мирко! немој казати матери, да сам ео шљива, ер ће ме тући!“ — „Е, па што си ти ео, кад е мати казала да не-деш? Но небој се, ако мати неуспита, я јој нећу казати, ал' ако успита, онда мораш и сам казати,“ — рекне Мирко. Још те исте ноћи кад су легли спавати, ухвати Радоицу люта грозница. „Есам ли вам казала, да не едете зелених шљива?“ — говораше жалосна мати. — „Я мати нисам ео“ — рекне Мирко. — „Та ти си ме послушао, па си ми и здрав, ал' Радоица нехтеде слушати, па виш, како се сад мучи.“ — „Одсад ћу те увек и я мати слушати, кад год ми што кажеш,“ — рече Радоица цвокоћући зубима у грозници. — „И треба синко да ме слушаш, па ће онда и по тебе добро бити.“ —

б) Кои ми зна од вас ту исту приповедку приповедити? — Приповеди Драгиня, и ти Милошу! — Овде незахтева учитель течно приповеданѣ, него задае сгодна питања на која деца одговараю, сећајући се на оно што им е он у приповедци казивао.

в) Ту исту приповедку имате ви у вашем буквару. Отворите га на страни 27. под бр. 7. Я ћу читати до прве тачке, а ви пазите па ћете и ви исто читати.

г) Учительво читанѣ мора бити разговетно и јасно; после прозове едног од больших ђака, да му прочита до прве тачке, докле е и он читао; затим едно лошије, па онда најлошије.

д) По околностима задаваће учитель деци код сваке тачке сва могућа питања од прочитаног. Деси ли се у прочитаној тачки која реч, што деца неразумео, учитель им мора разјаснити.

е) Тако се ради и са осталим тачкама до края. За тим учитель прочита сам цело, а деца у себи за њим.

ж) Пая нека ми то исто прочита! —

з) Милица, нека ми ту исту приповедку приповеди! —

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Сад се поведе разговор : Кои ти се од те двојце болѣ допада ? А зашто Мирко ? — Заповеда л' нама когод, да поштуемо и слушамо стариѣ ? — Ко ? — Где ? — Па која заповед заповеда то ? — Кажи ми пету Божию заповед ? — А ели Радоица послушао матер ? — Па против коѣ ѿ ои заповеди сагрешио ? Како пролазе она деца, која неслушаю стариѣ ? — А како ѿ Радоица прошао ? — Ели и Мирка ухватила грозница ? — А зашто ? — Ели то било лепо од Мирка ? — Хоћетел и ви тако добри бити ? — Ели Радоица увек остао непослушан ? — Ели то било лепо од њѣга што, се покајао ? — На кога ћеш се ти угледати ? Хайде видићемо хоћешли такав бити ! —

Ако има часловаца и псалтираца у школи, то се овима задаю следуюћа питања : Знатели коју библичну приповедку, да ко ниѣ слушао своѣ стариѣ ? — Адам и Ева. Па шта ѿ брло ѿ њима ? Како пропаде први свет потопом због непослушности. — А где ѿ ко слушао ? — Како се Ное покорави Богу. — Како ѿ Аврам слушао Бога. — Како Јосиф слуша оца ги иде носи браћи ране. — Како браћа Јосифова слушаю отца, и иду по рану у Египат.

Знатели коѣ изречење о послушности ?

Еванђелско : „Бог заповеда говорећи : Поштуј отца свог и матер своју ; а ко отца и матер непоштуѣ, смрћу да умре.“ —

Мойсеова : „Сваки нека се отцу свом и матери својој покорави, коѣ рад срећан да буде. — Проклет био, ко оца свог и матер своју срамотио.“ —

Солом. „Ко отца свог и матер своју вређа биће срамотан и несрећан. — Покорави се науци отца твог, и не одбаци савета матери твоѣ. — Коѣ очи отца и матер не поштују, те валя орли и гаврани да ископаю и поѣду.“ —

Пословице : „Где се стариѣ неслушаю, ту Бог непомаже. — Како стариѣ свира тако млађи нека игра. — Поштуј стариѣ, па ће и тебе твои млађи. — Тешко оном сваком юнаку, коѣ неслуша свога стариѣга.“ —

Напоследку узеће учитель од деце обећанѣ, да ће се сви угледати на Мирка, па као и он поштовати своѣ стариѣ —

Написао † Ђ. Сентомашки.

(Саопштио С. Ж—ћ.)

Друга част одговора Учителѣвог

на друго писмо свога негдашиѣг ученика „Драгутина.“

(Продужено.)

Црковног права, на жалост! никаквог немамо; а нужно е да сваки свештеник извикне правила 7 вселенских и 9 помѣстних сабора. Па треба да е искусан и у Кормчиѣ, која е основ нашег црковног права. Као што духовни отац пише Божидару: Чему се имамо надати од оног пресвитера, кој засѣдава у духовном суду, и кои као судија треба да изриче суд над христијанима, а не познае закона, по којма му предстои судити? (Додатак к повести о II. вселенском сабору стр. 129.)

Књижница „о судѣхъ црковних“ сачињенѣ Евгенія Јоанновића Архимандрита раковачког, доста позиву своје одговара: по позиванѣ на параграфе без наведеног садржая истих параграфа, читателя у забуну доводи. А и сами садржаи истих параграфа есу чеда покойних унгарских закона, кои су са аустријским закоником замѣнути. Па и Деклараториум који е 1779 год. под царицом Мариом Терезиом издат преживио се. Унутрашню материю дѣла овог треба из канона и Кормчие саставити; а спољашню форму од части по књижници Евгенія Архимандрита; од части по спису Евтимія Јоанновића сенатора Новосадског, од части по књижници: „Закон о црквеним властима православне вѣре,“ за Княжество Србию 30 Септембра 1862. у Манастиру Раваница князом Михаилом Обреновићем потврђени. Немци имаю свога Хелферта. Знаю сине! даси као Др. права наилазио на ове књиге: „Von den Rechten und Pflichten der Bischöfe und von den Rechten und Pflichten der Pfarrer und deren Gehilfen und Stellvertreter. Prag 1832. А за војне свештенике има особита Књига: *Verfassung der Militär-Seelsorge mit Rücksicht auf die Rechte und Pflichten des Civil-Clerus in Militär-Geistlichen Angelegenheiten* од Михаила Леонхарда. Беч 1842. И *Nachträgliche Verordnungen* скупљѣни од истог Беч 1848.

Любезни мой Драгутини! опоминѣм се да е парох Бечейски „Влаховић“ право црквено списао, кое за недостаточно и несавршено прогласише. Рукопис тај налази се у Архиви Карловачкој.

Дал би се на нѣму штогод радити могло? —

История црквена неприча нам само приключения догоди-
шасе у разни периоди, но упућуе нас и на читанѣ сачинена
оних светих отаца, кои су при единству Хришћанске цркве
богомудрим умодарованияма своима, као звезде небесне бли-
стали на истоку и западу, и свѣтлост небесних наука сла-
достно описуюћи, распрострањавали по Вселенној. Па јошт из
коих живот учисмо се чисто и непорочно наш живот на славу
Божию проводити.

Главна цѣл, коју е дужан пред очима имати сваки онај,
кои се са црквеном историом занима, ест: Познаванѣ царства
благодати, зарад одлакшаня улазка себи и другима у царство
славе.

История црквена дели се на две гране: На спољашню
историю цркве, као обштине вѣрних хришћана, која описуе
њихово благостанѣ и беде, рѣчию све добро и зло што се
цркве тиче. Далѣ на историю унутрашню, која прати кораке
вѣре, одушевљавајуће и отликујуће ове црквене обштине, па
приповеда њно ученѣ и богослуженѣ.

Овај предмѣт, кои се код нас предае довољан е сине!
да га предуготовници свештеничког чина напамет изуче. Ал
што е за нас најглавније оно у њму оскудѣва. А оскудѣва
цео 4. период од освоєня Цариграда чрез турке или од 1453
год. па до данашнѣга дана. Овај се период допунити може из
историје црквене за учећу се младеж у Бѣограду 1853 печатане.
У овой е опет тај недостатак, што су по већој части
године, у којима се што догађало изостављене. Историописац
треба године точно да опредѣли; па макар их младеж напамет
и ненаучила; ер потребни и извѣстни њки случаєви њима се
ползовати захтеваю.

Последњи овај 4. период протежесе преко пуни 400 го-
дина, у коме е православна црква: „у Грчкој Русији, Бугарској
и свим предѣлима у којима Срби живе, од Римљана, Лутерана,
Калвина, и Мухамеданаца највеће беде и напасти претрпила,
па и опет помоћу Божиом светињою своју одржала; а у благо-
честивој Русији е и исполниским корацима напредовала и ед-
нако напредуе.

Учителѣ и предавателѣ науке ове благочестия нашег,
треба да имаю на руци историје Руских списателя: „Филарета
и Инокентия.“ Историю Евсевия Памфила Епископа Кесарий-
ског у Палестини, кои е трећег вѣка послѣ рождества Хри-

стова списао 10. књига. Прву е књигу превео Архимандрит Гаврил. А када ћемо се још са они 9. усрећити? —

Црквено краснорѣчие (Риторика.) Ова е наука истина више на природи, нежели на овим у њој изложеним правилима основана, ал ипак систематични поредак: мисли, рѣчи и изражения, кои се у тропима и фигурама представљати имаю, много приноси к савршенству науке ове. Овој се неби могло по моме мишњу много замѣрити, кад би само са више правилима сходних примѣра обогаћена била.

Ево сам ти сине! укратко богословске предмете, кои се овде у нашој Ђрархији предаю нацртао. Сад ти јошт кажем душо! докле год неуведу се на катедру св. Богословие професори, кои за овом св. науком жедне; па наравно кое добро платити ваља, и од сваке друге дужности отрѣшити треба; и докле год црквени лист издавали, и овај за издаванѣ оном вручили небудемо, кои доволно волѣ и душевне снаге за овај посао има; дотле се болѣму успѣху предметима у круг светобогословских наука спадајућима надати неможемо.

А кад ће то бити?

Чедо! познавајући добро жарко одушевљенѣ Њгове Светости Патријарха Србског Самуила, кои ѿрархиом наше православно восточне цркве овдѣ у Аустријској царевини сад срећно управља; и познавајући ону свету намеру, с којом Он, као најболји отац духовна чедо у правој християнској просвети усрећена видити жели: надам се да нећемо дуго јошт без „Црковног Листа,“ као ограна духовне пиће, у тами чамећи, за овим чезнути.

Любезни Драгутине мой! Управ кад сам ово писмо завршио био, случај ме усрећи са књигама, за кое до сада ни чуо нисам да сушествују, а камоли да сам их видио и читао. А то су књиге богословске, кое се у Београду на духовној семинарији предаю, и всу слѣдујуће: Догматично Богословие с Руског преведено; Православно нравствено Богословие, Црковно Богословие; Православно пастирско Богословие, и Омилитика, или наука о црковној Словесности. Ове Сине! треба овдѣ препечатати, и у св. Богословию наше Ђрархије увести, па и с њима старе ове, кое су се преживиле замѣнути. Ове су књиге на чистом србском езику израћене, но наводи су из св. писма у тексту славенском. На нашем езику и треба науку предавати, ѿ га младеж најболѣ разуме, пак јој и сами

www.uns.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА

БИБЛИОТЕКА

предмети рз-понятни биваю. А што човек добро поня, то взгро-
витис научи и болѣ запамти.

Наводећи ово, немислим црквени ѓзик занемарити; овај
би требало као редовну науку предавати, и св. писмо старог
и новог завѣта прилѣжно читати и толковати по правилама
херменевтике, а неке предмете и анализирати, по правилима
Граматики и словосочинения, пак би то доста било. За ово
сам подигао глас мой, кои желим чедо! да не остане безуспѣ-
шан, као глас вапиюћега у пустињи. Обясненѣ празника св.
Духа и Расправу Хронологије црковне доцније ћеш чути. —

Завршујући писмо мое Сине! изяснявам се, да већег за-
доволства теби желио од тога, ако сам само праведну желю
твою задовољио, и крѣпко ћу се молити Богу, да ти на путу
пошлѣ свога Ангела Хранителя, кои ће те корацима твоима
узастопце следуюћи, од сваке на тебе напћи могуће бѣде и
напасти предохранити, као што е тога и младом Товиѣ Господ
на путу подарити умиловитио се. Молићу га да ти пошлѣ
Ментора, кои ће те на любов к наукама подстицати, као што га
е и младом Телемаку сину Улисеевом послао био кад е по
свѣту идући Отца свог тражио.

С Богом Драгутине, умно те цѣливам Душо, целиванѣм
духовним, и благодат Господа Бога и Спаса нашег Исуса
Христа, нека навѣк с тобом буде! Амин.

У Плашком на Преображенѣ Господнѣ 1866.

Твой нѣгдашњи Учитель.

Милутин Ратковић.

Еромонах, св. Богословие професор,
и член Архиепископалне консисторис.

Селячки Рачуни.

(практични задатци за исалтирце и неделешколце.)

1. Селяк потребуе за свою стоку преко године 522 центе
сена; колико ютара ливаде треба да држи, кад се на јутру едно на
друго добие по 29 центи сена? (Онолико ютара, колико се пута род
свакога јутра у целой количини потребнога сена садржи, дакле 18
јутара.

2. Едан жетелац пожнѣ ниву за 15 дана, али кад би се тај
посао за три дана имао урадити, колико би се морало онда жителяца
узети? (пет жетелаца).

3. Газда погоди посленика да му ради преко целогa лета на надницу, и плаћа му 64 новчића на дан. Кад прође лето, а посленик добие 47 фор. 36 новчића; за колико е послених дана тај новац заслужио? (за 74 дана).

4. Селяк добие на ливади 380 центи скорошићга сена. За пет месеци обично се сасуши сено у 10%; колико ће дакле центи износити оно сено после пет месеци. (само 342 центе).

5. Добро едно износи 237 јутара 598 \square° . На добру том има 57 јутара 1290 \square° ораће, 73 јутра 762 \square° косаће земљ и 4 јутра 694 \square° винограда; остало е под шумом. Колико јутара шуме дакле имаде на том добру? (101 јутро и 1052 \square° шуме).

6. За пласт сена у коме има 26 центи тежине иште селяк 31 фор. 20 новчића; пошто долази centa? (1 фор. 20 кр.) а пошто е 14% центи? (17 фор. 70 новчића).

7. Едан пар средњих волова поведе на дан 26 фунти сена и 14 фунти сламе; колико поведе на дан шест пари волова. (156 фунти сена, и 84 фунте сламе).

8. Пастир има 1038 оваца; половину прода, и то комад по 3 фор. 30 новч. под условием да му се за годину дана у четири тримесечна рока новац исплати. Пита се: Колико е оваца продао? Колико оваца има примити? — Колико долази приманя на сваку четврт годишић? (Продао е: 519 оваца; добио за њих 1217 фор. 70 и. сваке четврт године долази 428 фор; 17½ нов.).

9. Домаћица добие на дан од две краве 24 ице млека; колико на годину? (8784) — А колико млека може она преко године продати, ако за своју домаћу потребу остави сваке неделѣ 36 ица. — (6912) Колико ће оваца добити за продано млеко, ако продае ицу по 4 новчића? — (276 фор. 48 кр.)

10. Една добра кошница ако се неутуче, дае на годину 25 фунти меда и воска, и осим тога едан рой, од кога се те исте године може 25 фунти добити; колко прихода донесе кошница та заедно са својим рови за пет година, рачунајући едну фунту саћа по 18 новчића. (279 фор.)

11. Домаћин купи уговоно свинче за 105 фор. Кад га заколѣ и измери а оно е 408 фунти тешко. Пошто га долази 1 фунта? (25 $\frac{3}{4}$ и.)

12. Друго крмче кад се заколѣ има 190 фунти а од тога се добие 95 фунти сланине, остало е месо. Ако фунта меса стои 24 новчића а фунта сланине 42 новчића; колико вреди онда то крмче? (52 фор. 70 и.)

13. Колико би коштало теле од три године; кад се узме да рана и држанѣ његово за те три године стои 126 фор. 72 кр. а теле кад се отели цене на 5 фор.? — Али е то теле за три године издало 30 кола љубрета, кола по 45 новчића; има се дакле толико од бити од потрошка па ће се онда наћи права вредност тог телета. (118 фор. 22 и.)

14. Селяк прода на пјаци 68% мерова пшенице по 5 фор. 72 и. 94% мерова наполице по 4 фор. 16 и; 25½ мер. ечма по 3 фор. 50 и; 109 мерова зоби по 2 фор. 75 и; и 69 мерова округњих кукуруза по 3 фор. 80 и. — Од примљеног новца исплати он одма царскога пореза 105 фор. 64 новчића; црквенога пореза 9 фор. 24 новчића; сеоског домаћег пореза 12 фор. 40 новчића; аренде 245 фор. 36 и; ковачу

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

107 фор. 42 н; а колару 76 фор. 40 н. — Колико ће му новаца остати? (881 фор. 67 $\frac{2}{3}$ н.)

15. Економ купи едно добро польско и плати за салаш и стае 2329 фор; за ораћу земљу 10,720 фор; за ливаде 3718 фор; а за стоку и опрему 2085 фор; — Продавцу исплати одма 8600 фор; а остало обжеже се да ће исплатити за две године у тримесечним роковима. Колико има још платити свега? и колико долази на свака три месеца? (10,248 фор. а од тога $\frac{1}{3}$ долази на три месеца.)

16. Меров жита тежак е 78 фунти, а кад се самелѣ добие се од туда 67 $\frac{1}{2}$ фунти брашна и 8 $\frac{1}{2}$ фунти мекиња. Колико ће брашна и мекиња издати меров жита од 80 фунти тежине? (68 фун. 7 $\frac{5}{13}$ лот. брашна, а 8 фун. 22 $\frac{39}{89}$ лот. мекиња.). А колико ће издати 27 мерова од те исте тежине? (18 ц. 41 фун. 27 $\frac{1}{13}$ лот. брашна; 2 ц. 35 фун. 12 $\frac{1}{13}$ лот. мекиња.).

17. Доказано е да треба давати соли, коню 4 лота, говедчету 7 лотова, овци 2 лота на недељу. Ко има 8 коња, 18 говеда, и 125 оваца колико ће за њи соли преко године потребовати? (6 ц. 63 фун. 2 лот.) А колико ће за ту со новаца издати рачунајући по обичну цену?

18. 40 фунти скорашнѣ детелине вреди за рану марве толико колко вреди 10 фунти сена, или 31 фунта репе или 20 фунти земљунике (кромпира). Ако се цента сена продае по 2 фор; 10 новчића; пошто долази цента детелине, или репе, или земљунике? (цента детелине: 52 $\frac{1}{2}$ н; репе 67 $\frac{2}{3}$; кромпира 1 фор; 05 н.).

19. Врт има у дужину 48° 5', а у ширину 37° 2', Колико износи простор тога врта? (1823 $\frac{1}{2}$ □°) Ако се за сваки квадратни хват плати 40 новчића пошто долази тај цео врт. (729 фор. 24 $\frac{1}{9}$ н.);

20. Една овца дае 3 фунте и 5 лот. вуне, колико се вуне добие са 612 оваца? (1931 фун. 20 л.)

Школске вести.

СТАНѢ ШКОЛА У СРБИЈИ за Годину 1865. Званичне Србске Новине што у Београду изилазе донеле су у бр. 104 — 113 Годишнѣ известие министра просвете и црквених дела о станю просветне струке поднесено Нѣговой Светлости Князу Србском. По том известию има у Србији на 1,118,000 жителя, 289 мушких основних школа са 356 учитеља и 12616 ученика. У самом Београду има 6 основних мушких школа са 14 учитеља и 510 ученика. За обучавањѣ женске деце има 32 школе са 50 учитељака и 2097 ученица. Потоме дакле на сваких 1000 жителя долази 13 учеће се деце. На плату учитеља издато е 605,400 порезких гроша. Године 1865 ишло е 4000 ученика више у школу него год. 1863. По истом известию станѣ е учитеља поболшано и будућност њихова и њихових породица у неом степену осигурана е; народ подиже и школе и цркве, болнице путове, обштинске и срезке куће. У селима мораю деца због удалѣности своих кућа у школском зданию да обитаваю, што яко отешчава давањѣ деце у школу и њихово напредовањѣ у образовању. Сеоска деца после три године

www.школована иду своим кућама и занимају се ратарством, те тако не-
мајући прилике повторавати, већином побораве све што су научила.
Недельних школа још нема. Педагогиске школе такође нема, премда
се са више страна јавно жељило да се овакова школа установи. Због
оскудице стручног персонала за овај завод и великих жртва, које би се
на одржању ове школе чинити имале, и због тога што је слабо изгледа,
да би довољни број врстни кандидата засада школу ову полазио по-
чем су друге службе болје наплаћене па сваки способнији на овесе од-
даје; — Гд. Министар тога је мишља, да се завођенје педагогиске
школе још одложе, у толико пре што се учитељске науке и у Бо-
гословију предају, а Богослови дужности учитељске на обште задо-
нољство одправљају.

Године 1863. заведена је висна девојачка Школа, и тим је дата
прилика родитељима, да своим кћерма безилатно могу приобрити у
отачбини оне науке и знања, с којима се ма у којој просвећеној земљи
женска за изображену сматра. У овој школи било је три разреда а
одсад ће бити четири. Ученице, које ову школу сврше постати могу
учитељке у малим женским школама. Школа је ова смештена у цѣли-
сходном здању, уз које се налази и мали парк, у коме лежи ученице
раде, разговарају се и играју се. Било је 133 ученице а 11 особа
које су науку и знања предавале. Годишњи трошак на ову школу из-
носи 25.320 гроша порезких. У Србији има две Гимназије: Београдска и
Крагујевачка, и три полугимназије: пожаревачка, шабачка и заечарска.
Законом од 16. Септ. 1863 сведено је учење у гимназијама на шест
разреда (у место пређашњих седам), и поклоније је више позора ре-
алним наукама, новим вѣнцима, пртанју, пѣванју и музици. У свима
гимназијалим заводима било је 1413 ученика са 41 професором и 5
учитеља вештина. Издано је на ове заводе те године 331,448 гроша.
Зарад телесног развијања учење се младежи отворена су места за учи-
теље гимнастике, али са оскудице вештих лица за овај посао, само
се у Београду могло завести телесно вештанје, у коме учествују и уче-
ници свију тамошњих висших заведения, као велике школе, богосло-
вије, реалке и полугимназије.

У место постојавше трговачке школе заведена је у Београду ре-
ална школа са три разреда, а у Крушевцу, Ужици и Алексинцу за-
коном од 9 Јулија 1865 заведене су гимназиске реалке са два разре-
да, тако да ученици по свршетку другог разреда у овим заводима могу
прећи у трећи реални и у трећи гимназијални разред. (Продужи ће се).

ДОБРОТВОР СРБСКИХ ШКОЛА У СТАРОЈ СРБИЈИ. У Кјеву ста-
нуе г. Сима Игуменов трговац, родом Србљин из Призрена, који се
својски брине за школу и просвету Србаља у Старој Србији. Он је већ
одпре у више пута слао књига одежда и других црквених ствари у
отачбину своју. У Призрену негдашњој престолојници царства Душано-
вог, постоји одавна већ основна школа. Родољубиви г. Сима Игу-
менов купио је тамо кућу и поклонио ју је општини Призренској да
се у њој школа смести, а о свом трошку с платом од 200 рубаља
сребра (300 фр. а. вр.) издржава он једног учитеља у висшем разреду

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

те школе, кои в пролетос отворен, и у коме науке предае Г. Ставрић србин изучени академик Киевски. По времену намерава г. Игуменов о своје трошку основати и издржавати још едан школски разред у Призрену, те тако учинити, да Призренска школа, према ондашњим околностима, одговара нашим реалним, и гимназиским школама, па да постане разсадником просвете и хранитељком србскога живља у пределима Старе Србије, где е сада арнаутски и бугарски език мах оteo. Тако помаже врли овај од рода свога удалџни Србин просвету народню и извршув верно аманет просветитеља србског св. Саве још за живота свога. Он ће се још неколико година својом трговином у Киеву бавити, а потом намерава у своју стару отачину повратити се, да тамо последнѣ дане живота свог проведе, и трудом и зноом стечено иманѣ на благо рода Србског употреблюе. За известно се зна, да е честопоменути Србин Киевски цело свое Богом даровано иманѣ — а то е доста велико — завештао на издржаванѣ школе Призренске и подизанѣ других школа у Старој Србији. — За дужност смо сматрали, из писма едног приятеля нашег ово неколико врсти овде ставити, с жельом да би се богати Србљи угледали на врсног родолюбца г. Симу Игуменова, и да би следуюћи примеру нѣговом школе и просвету својски подпомагали.

ПРИЛОГ НА ФОНД ЗА УЧИТЕЛЬСКЕ СИРОТЕ. Господин Јован Настић учитель Србобрански, као учитель и учительски син желећи од свег срдца, да се фонд за учительске сироте што већма оснажи, приложио е од свое учительске плате 5 фор. на овај фонд, обећаваюћи, да ће ако му Бог здравља подари и у будуће сећати се ове племените закладе, која е наменѣна, да се из нѣ по времену нејка сирочад србских учителя подпомажу.

† **ЈОВАН ЂОРЂЕВИЋ** учитель у пензији, кои е 42 године многотрудно учительско звање у Срб. Канџији одправљао, упокои се ове всени у Сегедину. Ученици нѣгови сведоче, да е он у одправљању своих дужности точан био. Бог нека му даде у рају населѣ!

НАИМЕНОВАНА Г. Младен Стефановић родом из Сомбора кои е III. реални разред и препарандију у Сомбору г. 1866. с добрим успехом изучио, наименован е за учителя у новооснованој Унџијској школи у Сентомашу. Ово е наименованѣ в. кр. угар намест. Совет. наредбом од 23 Нов. о. г. Бр. 83, 927 потврдио, с тим додатком да е новонаменовани учитель, по смислу наредбе од 23 Авг. о. г. Бр. 60,113 обвезан на свршетку ове школске године учительски испит положити, и сведочбу о способности за учительство у почетку Августа 1867. дотичној ч. конзисторие поднети.

Г. Петар Михайловић савршени богослов и приправник — као што нам из Сентомаша јављаю — постављѣн е за учителя у другој ново-заведеној Сентомашкој филиалној школи.

Госпођица Ана Јанковића приправница учитељског звања на-
именована е за учитељку ручних послова у девојчкој школи Сен-
томашкој.

Г. Милош Летић савршени приправник постао е привремени учи-
тель у Меленци.

За учителя у Денти постављен е савршени приправник г. Авакум
Травань.

СТЕЧАЈ. Поводом тим, што е за осечког Учителја избрани и
консисторијално потврђени предуготовник Лазар Јосимовић и њих ради фа-
миљарних околности учитељство одказао, овим се наново отвара стедиште
за попуњивъ испразниѣног звања учитељског на осечкој срб. школи II. и
III. разреда с тим додатком, да н о в о н а и м е п о в а н и У ч и т е љ
како службовати почне, целу плату од 525 фор.
к. в. брати хоће.

Прositeљи имаю свое молбенице са односим свидѣлствима на
Ч. Архиед. консисториум управљене, Протопресвитерату осечком до
последњег Дек. о. г. поднети

ИЗЈАВА БЛАГОДАРНОСТИ. Од стране г. г. учителя Стоиса-
вљвића из Дриша у Далмаци и Настасића из Беодре, овим се јавно
изјављуе благодарност Благородном Господину Дру Данилу Медаковићу,
што е Школски Лист другога полгодия ове године за њи предплатити
изволио. (види Шк. Лист брой 20).

Књижевност.

* Србско Далматински Магазин за годину 1866
под уредиштвом многозаслуженог списатеља нашег г. Герасима Пе-
трановића архимандрита изишао е на свѣт. Ова 25. књига особито се
одликуе богатим садржаем своим и по ваљаности својој заслужуе, да
се у свима крајевима србства чита; ер сваки би Србин и свака Срб-
киња у књизи тој племените душевне ране и пријатне забаве за се-
бе наћи могао. Садржај е овогодишњег магазина врло одабран. Осо-
бито га краси исторични чланак г. Н. Беговића: „Православна Црква
у Краини, и неколико ваљаних духовних беседа; занимљиви су такође
чланци: Слављивъ Божића у Херцеговини с врло згодним толкованјем
значеня речи бадњи дан (од бадеште, бдяще.); обичаи о крстном имену
у Хрватској. Далъ: одломци из путованя едног отличног Руса по св
земљи, од славнопознатог старине нашег Г. Проте Николавића; жи-
вотопис покојног архимандрита Режевићког Димитрија Перазића и т. д.,
— Даном приликом саобштићемо из ваљане ове народне књиге читате-
љима нашим извештае о србским школама у Далмаци. Цена е Ма-
газина само 60, н. а добити се може код Пречастног Гд. Уредника и

у познатим књижарама. На жалост из списка предбројника види се, да их у Войводини и у Кнежевини Србској едва неколико десетина има. Напротив милина обузима срце србиново кад чита списак многобројних предбројника у Хрватској Краини, у Далмацији, Херцеговини и Црној Гори.

* Г. Анта Вукашиновић надзорник свиларства у Осѣку сјавио је књигу под насловом: „Наука о свиларству и дударству.“ Књига је ова популарно списана, и сада се по други пут штампа. Ми јо особито нашим уитељима и свима који се с свилоделством баве топло препоручуемо. Цена предплатна је 60 кр. а доцније ће се повисити. Књига ће ова изићи на свѣт у Фебруару 1867 године.

* Расправа Г. Дра Ђорђа Натошевића под насловом: „Зашто наш народ у Аустрији пропада“ коју је Матица Србска из фонда Накиног са 10 дуката наградила, прештампана је из лѣтописа, у засебној књижици и може се добити код уредништва овог Листа. Цена јој је 25 н. Позивамо Господу Учитеља да се потруде ову ваљану књижицу домаћим и сеоским старешинама препоручити.

* Сад баш добисмо: „Молитвослов“ кога је на потребу православних Србкиња с дозволењем духовне власти на србски језик превео и приредио ч. г. Ђета Вукадиновић свештеник. У овом Молитвослову су молитве Јутрењег, молитве о св. Лигургији, пре и после причешћа и молитве Вечерњег написане чисто србским језиком, да их свака србкиња читати и разумети, па по њима с разумеванјем и побожним осећањем Богу се молити може. Књижица та има 62 стране и украшена је иконама: св. Троице, Матере Божије, Исуса Христа, Тайне вечере, Распјетја и Воскресенја Христовог. Може се добити и код уредништва овога Листа по цену од 50 кр. Ми ову књигу Г.Г. свештеницима и учитељима препоручуемо, да јо у народу што већма распростиру а поштоване родитеља позивамо да своју женску децу о наступајућим празницима оваким молитвословом даривају. Саопштићемо у Пријатељу Срб. Младежи глас Србкињама од врстног једног члана учеће се омладине србске, у ком се овај за Србкињин списали Зборник молитава најлепше препоручује.

Са идућим бројем завршуемо ову годину; с тога се позиваю све сл. общине и Г.Г. предбројници, који нам досад неплатише, да се до последњег Декембра о. г. одуже. Том приликом могли би нам уједно и предплату за идућу 1867 годину послати, или се барем изјаснити, желе ли Школски Лист и у будуће држати.

Издаје и уређује Никола Ђ. Вукићевић.

Брзотиском Андрије Вагнера и друга.